

Structuurvisie Noordoostpolder 2025

Plan-Milieueffectrapport samenvatting

**Structuurvisie Noordoostpolder
2025****Plan-Milieueffectrapport
samenvatting**

referentie	projectcode	status
NOP23-1/holj2/025	NOP23-1	definitief 02
projectleider	projectdirecteur	datum
ing. A.J.P. Helder	mw. ir. C.M. Sluis	23 mei 2013

autorisatie	naam	paraaf
goedgekeurd	ing. A.J.P. Helder	b/a JH

INHOUDSOPGAVE	blz.
1. PLAN-MILIEUEFFECTRAPPORTAGE VOOR DE ONTWIKKELINGEN IN NOORDOOSTPOLDER	1
2. DE STRUCTUURVISIE NOORDOOSTPOLDER 2025	3
3. BANDBREEDTE VAN DE EFFECTEN: REFERENTIESITUATIE EN MAXIMAAL ALTERNATIEF	5
4. DE MILIEUEFFECTEN VAN DE REFERENTIESITUATIE EN HET MAXIMAAL ALTERNATIEF	9
5. HET ALTERNATIEF DAT IN DE STRUCTUURVISIE IS UITGEWERKT	15
laatste bladzijde	20
BIJLAGEN	aantal blz.
-	

1. PLAN-MILIEUEFFECTRAPPORTAGE VOOR DE ONTWIKKELINGEN IN NOORD-OOSTPOLDER

Om sturing te geven aan de ruimtelijke ontwikkelingen in Noordoostpolder (zie afbeelding 1.1) heeft de gemeente een structuurvisie opgesteld. De structuurvisie geeft richting aan de ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente tot 2025 en biedt de basis voor het bestemmingsplan Landelijk Gebied dat na de structuurvisie wordt opgesteld.

Afbeelding 1.1. Topografische kaart Noordoostpolder en deel Overijssel

Waarom een plan-m.e.r. voor de structuurvisie?

Het doel van een milieueffectrapportage voor plannen (plan-m.e.r.)¹ is om bij plannen en programma's het milieu een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming. De structuurvisie maakt bepaalde activiteiten mogelijk. Deze activiteiten kunnen mogelijk m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten zijn en/of kunnen effecten hebben op Natura 2000-gebieden. Om deze redenen is een plan-MER opgesteld voor de structuurvisie.

Koppeling met structuurvisie

Het plan-MER staat niet op zichzelf, maar is gekoppeld aan de vaststelling van de structuurvisie en de procedure die daarvoor wordt doorlopen. Het plan-MER werd gelijktijdig met de structuurvisie ontwikkeld, zodat de conclusies uit het plan-MER een rol spelen bij de keuzes in de structuurvisie.

¹ De afkorting m.e.r. wordt aangehouden voor de milieueffectrapportage als procedure, de afkorting MER staat voor het milieueffectrapport.

Drie vragen

Het plan-MER geeft antwoord op de volgende drie vragen:

1. wat is de 'milieugebruiksruimte' in de huidige situatie en autonome ontwikkeling en welke randvoorwaarden, kansen en knelpunten volgen daaruit voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen?
2. wat zijn de gevolgen van m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten voor de milieugebruiksruimte en wat zijn mogelijke alternatieven voor deze activiteiten?
3. zijn er activiteiten met mogelijk significant negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden en wat zijn de cumulatieve effecten op Natura 2000-gebieden?

2. DE STRUCTUURVISIE NOORDOOSTPOLDER 2025

Afbakening van de structuurvisie

De structuurvisie richt zich voornamelijk op het landelijk gebied van de gemeente Noordoostpolder. De structuurvisie bestrijkt het gehele grondgebied van de gemeente, met uitzondering van de kern Emmeloord en de dorpen en het water in de omliggende grote me- ren.

De structuurvisie gaat in op de relatie tussen het landelijk gebied en de kernen (inclusief Emmeloord) en de relatie tussen Emmeloord en de kleine kernen. De structuurvisie gaat niet in op het ruimtelijk beleid van de kernen. Hiervoor is gekozen omdat de dorpsbewo- ners, met ondersteuning van de gemeente, al apart dorpsvisies opstellen.

Doel van de structuurvisie

De structuurvisie beschrijft de ruimtelijke ontwikkelingsvisie van de gemeente op de lange termijn (tot 2025). De structuurvisie biedt de basis voor een nadere uitwerking van secto- raal beleid, van het bestemmingsplan en van grondbeleid en uitvoering.

Trends en ruimtelijke opgaven

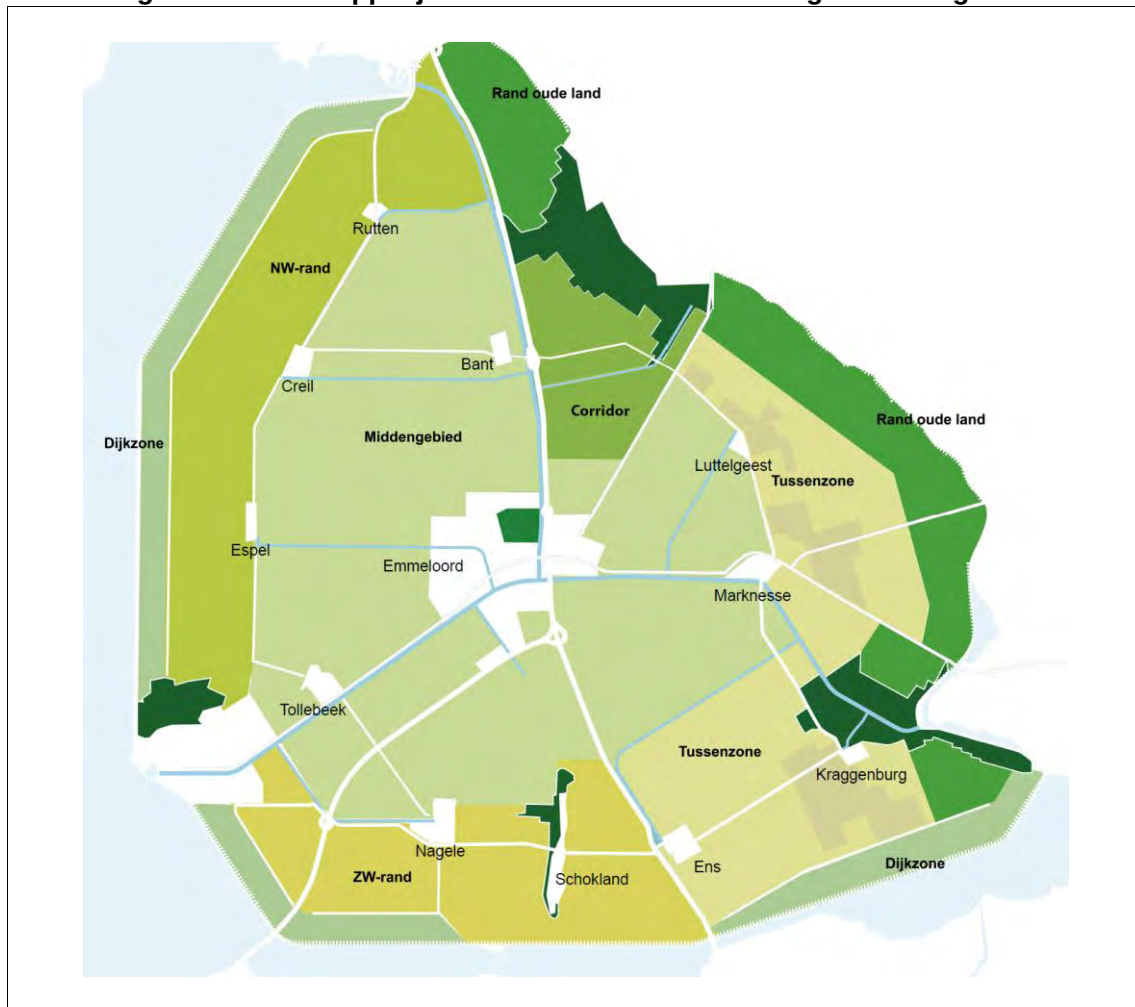
De ontwikkelingsvisie is gebaseerd op de trends op het gebied van wonen, werken en re- creëren en de opgaven die hieruit volgen voor het ruimtelijk beleid van de gemeente. De belangrijkste ruimtelijke opgaven zijn:

- zoeken naar mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering en differentiatie in woonmilieus zonder het ontwerp van de polder en de leefbaarheid in de dorpen aan te tasten;
- ruimte bieden aan de schaalvergroting in de landbouw. Er is behoefte aan grotere bouwblokken, tot 3 ha. Voor de vrijkomende agrarische bedrijven/erven dient een pas- sende nieuwe bestemming te worden gezocht;
- een oplossing bieden voor de landbouw, die in de lagere delen van de polder ten noordwesten van Emmeloord en rondom Schokland te maken heeft met wateroverlast.
- de ligging van en de aanwezige ruimte in de gemeente benutten om actief nieuwe be- drijvigheid naar de polder te trekken om de economie te verbreden en werkgelegenheid te creëren;
- ontwikkelen van de toeristisch-recreatieve sector tot een belangrijke economische pijler van Noordoostpolder met inachtneming van duurzaamheid;
- realiseren van een goede bereikbaarheid als basisvoorwaarde voor ontwikkeling van nieuwe initiatieven;
- realiseren van een klimaatbestendige waterinrichting in 2025;
- de gemeente Noordoostpolder wil in 2030 energieneutraal zijn.

Landschapsvisie Noordoostpolder

De Noordoostpolder is ontstaan in de periode net na de Tweede Wereldoorlog (Wederop- bouwperiode) als nieuw landbouwgebied. De ideeën uit deze periode zijn terug te vinden in de vormgeving van de Noordoostpolder en in de landschappelijke structuur. In de Land- schapsvisie zijn de cultuurhistorische kwaliteiten van het landschap, samen met de oor- spronkelijke ontwerpprincipes en de ontwikkelingen uit de afgelopen 60 jaar in beschou- wing genomen. De landschapsanalyse leidde tot een landschappelijke basiskaart met sa- menhangende deelgebieden (zie afbeelding 2.1).

Afbeelding 2.1. Landschappelijke basiskaart met samenhangende deelgebieden

Bron: Gebaseerd op Landschapvisie (Feddes/Olthof, 2012).

Per deelgebied zijn ontwikkelingskansen bepaald. Deze ontwikkelingskansen sluiten aan bij het huidige en het gewenste landschappelijke karakter van het deelgebied. Zo zal de noordwestrand het agrarisch karakter behouden, wordt het middengebied zoveel mogelijk open gehouden en kan de rand langs het oude land verder ontwikkeld worden tot bosrijk gebied met een recreatieve functie. Verder kan in de tussenzone de glastuinbouw zich ontwikkelen.

In de landschapvisie is ook de transformatie van agrarische erven een belangrijk onderwerp. Transformatie van de agrarische erven is naar verwachting de komende tien jaar een belangrijke ontwikkeling in de polder. Dit wordt veroorzaakt door twee factoren. Enerzijds neemt het aantal agrarische bedrijven af, waardoor erven hun agrarische bedrijfsfunctie verliezen en worden omgevormd voor wonen of recreatieve voorzieningen. Anderzijds vindt vergroting plaats van agrarische bedrijven, waarbij uitbreiding van het agrarisch erf aan de orde is. In de Landschapvisie is onderzocht welke vorm en welke afmeting van de erven zich het beste voegt in de landschappelijke structuur.

3. **BANDBREEDTE VAN DE EFFECTEN: REFERENTIESITUATIE EN MAXIMAAL ALTERNATIEF**

Referentiesituatie: het minimale alternatief

In de structuurvisie worden ontwikkelingen mogelijk gemaakt die gevolgen kunnen hebben voor het milieu. Om de milieueffecten van de voorgenomen activiteiten uit de structuurvisie te kunnen bepalen, wordt een referentiesituatie vastgesteld. De referentiesituatie bestaat uit de bestaande situatie en de autonome ontwikkelingen. Dit zijn de ruimtelijke ontwikkelingen die al zijn vastgesteld en op korte termijn worden gerealiseerd. De referentiesituatie is daarmee te zien als het alternatief met minimale ontwikkelingsmogelijkheden.

Kenmerken van de referentiesituatie

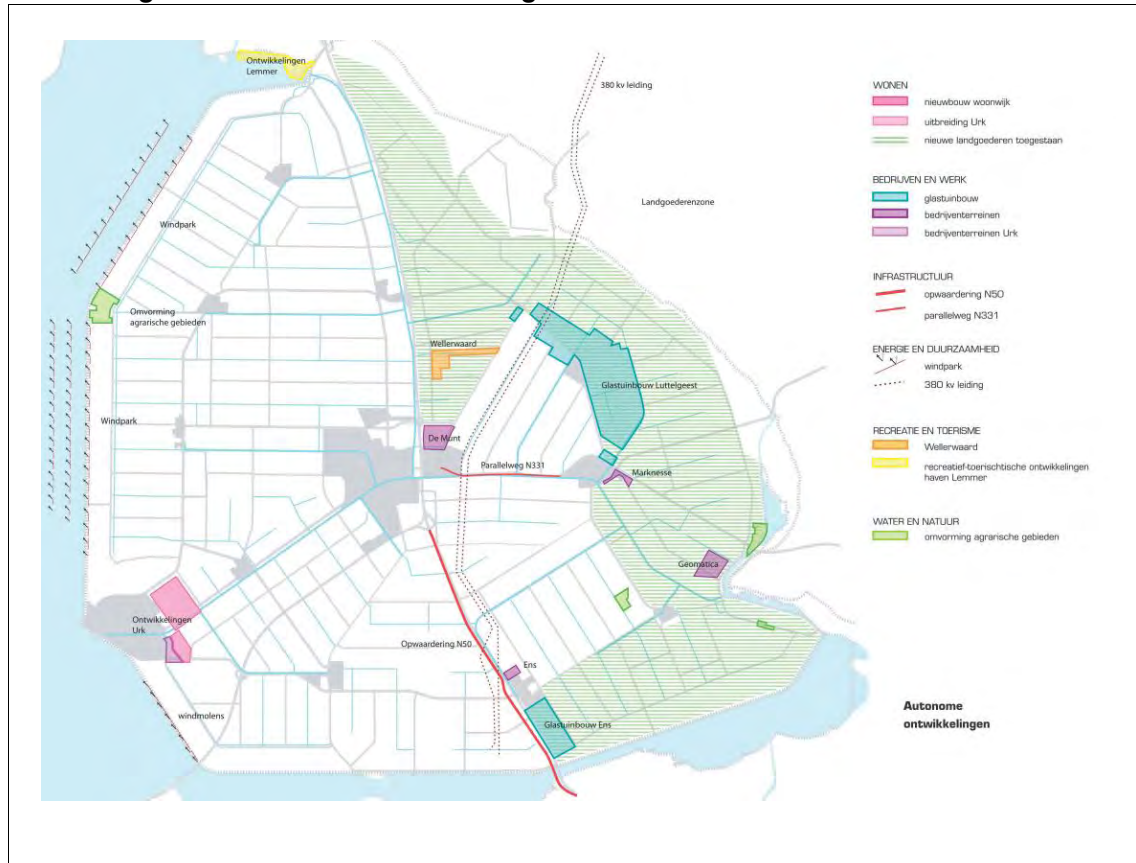
De gemeente Noordoostpolder ligt in de provincie Flevoland. De polder is grotendeels omringd door het water van het IJsselmeer, Ketelmeer en Zwarte Meer. De gemeente telt ruim 46.000 inwoners. De oppervlakte van de gemeente is bijna 60.000 ha. Hiervan bedraagt de oppervlakte binnenwater ongeveer 13.500 ha. In 2010 was bijna 90 % van de landoppervlakte van de gemeente in gebruik als agrarisch terrein.

De hoofdplaats van de gemeente is het centraal in de polder liggende Emmeloord. Om de hoofdplaats liggen de plaatsen Marknesse, Ens, Luttelgeest, Nagele, Tollebeek, Rutten, Creil, Kraggenburg, Bant, Espel en Schokland. Het voormalige eiland Urk maakt geen deel uit van de gemeente Noordoostpolder, maar is een zelfstandige gemeente.

De hoofdverbindingswegen zijn de A6 en N50. Verder bestaat de wegenstructuur uit een aantal provinciale wegen. De gemeente is omringd door Natura 2000-gebieden. De polder is door zijn bijzondere ontstaansgeschiedenis in de Wederopbouwperiode (1940 - 1965) cultuurhistorisch waardevol.

De autonome ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken (inclusief glastuinbouw en uitbreiding agrarische bedrijven), recreatie en toerisme, infrastructuur, energie en natuur zijn weergegeven in onderstaande afbeelding 3.1.

Afbeelding 3.1. Autonome ontwikkelingen

Bron: Landschapvisie (2012).

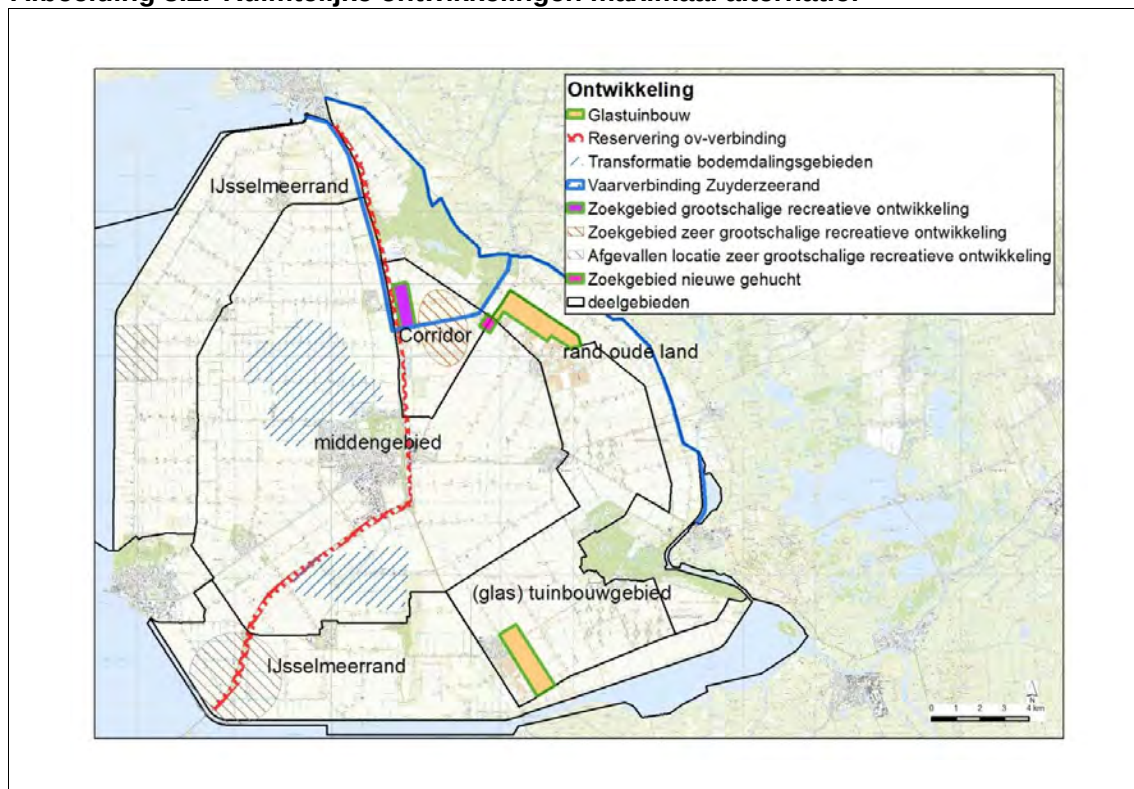
Maximaal alternatief: meest uitgebreide ontwikkelingen toestaan

In het onderzoek van de milieueffecten wordt naast de referentiesituatie uitgegaan van een maximaal alternatief. In het maximaal alternatief zijn de voorgenomen activiteiten in hun meest uitgebreide vorm of omvang meegenomen. Het volledig uitvoeren of toestaan van alle voorgenomen activiteiten zorgt ervoor dat de voorgenomen gemeentelijke ambities volledig kunnen worden gerealiseerd, maar kent ook nadelen, onder andere voor verschillende milieuthema's. Door deze nadelen in beeld te brengen met het zogenoemde maximaal alternatief kan de gemeente een goed onderbouwde afweging maken voor de ruimte die de structuurvisie biedt.

Kenmerken van het maximaal alternatief

In het maximaal alternatief wordt uitgegaan van de maximale ontwikkelingen met betrekking tot wonen, werken, recreëren, duurzame energie, infrastructuur en water. In afbeelding 3.2 is het maximaal alternatief weergegeven (woon- en werklocaties zijn niet opgenomen) en in tabel 3.1 zijn de belangrijkste ontwikkelingen kort toegelicht.

Afbeelding 3.2. Ruimtelijke ontwikkelingen maximaal alternatief

Tabel 3.1. Maximaal alternatief

onderwerp	activiteit	ontwikkeling
wonen	woningbouwlocaties	Emmelhage fase 2: 130 kavels Kraggenbrug-Penders: fase 1: 60 kavels, fase 2: 40 kavels Marknesse Zuid fase 3: 142 kavels
	landgoederen	landgoederen (minimaal 5 ha, waarvan 30 % bos of natuur) toegestaan in deelgebieden Corridor, rand oude land en (glas)tuinbouwgebied
	huisvesting arbeidsmigranten	drie grootschalige huisvestingslocaties (maximaal 300 arbeidsmigranten) in het (glas)tuinbouwgebied en 10 van maximaal 100 arbeidsmigranten
	huisvesting ouderen	in alle deelgebieden mogelijk, met uitzondering van rand oude land, nieuwe nederzetting maximaal 350 huishoudens kruising Kuinderweg/Oosterringweg
	vrijkomende agrarische bebouwing	omzetten vrijkomende agrarische bebouwing naar woon-functie in alle deelgebieden mogelijk
werken	bedrijventerreinen en kantoorlocaties	circa 41 ha bouwrijpe grond voor bedrijven/kantoren beschikbaar (Ens, de Munt II en Ecopark), uitgifte naar verwachting 3 - 4 ha per jaar
	glastuinbouw	extra ontwikkeling (bovenop bestemmingsplan): bruto 245 ha bij Ens en 298 ha bij Luttelgeest
	vrijkomende agrarische bebouwing	omzetten vrijkomende agrarische bebouwing naar onder andere recreatie, horeca, kinderopvang, zorgboerderij of bedrijven met een maximale hinderafstand van 50 m in alle deelgebieden mogelijk

onderwerp	activiteit	ontwikkeling
	erfuitbreidingen	uitbreiding tot 1,87 ha netto (= 3 ha bruto), door samen-voeging met buurerf van 3 ha bruto is uitbreiding tot 6 ha bruto mogelijk. Elk agrarisch bedrijf kan als neventak een intensieve veehouderij van 2.500 m ² opstarten. Elk akkerbouwbedrijf kan worden omgezet in een grondgebonden veehouderij en omgekeerd
recreëren	(zeer) grootschalige recreatieve ontwikkeling	zeer grootschalige recreatieve attractie met oppervlakte 400 ha en attractiepark met oppervlakte van 70 ha
	verblijfsaccommodatie	kleinschalige recreatieve activiteiten (kamperen bij de boer) in alle deelgebieden mogelijk. Recreatiepark met circa 100 woningen toegestaan in Corridor of rand oude land.
	vaarverbinding Zuyderzeerland	toekomstige ontwikkeling vaarverbinding op grens voormalige Zuiderzeekust aan Noordoostpolder
duurzame energie	wind- en zonne-energie	kleine windturbines (tiphoogte 15 m) bij agrarische bedrijven mogelijk. zonnepanelen in glastuinbouwgebied zondermeer toegestaan; in tuinbouwgebied mits omgeven door in de fruitteelt te doen gebruikelijke beplantingsafscherming; in de kustzone als duurzaam landschap (in één totaal ontwerp met het windpark). Verder overal in de polder mogelijke toepassing mits de openheid niet wordt aangetast.
	biovergistingsinstallaties	In alle deelgebieden is het plaatsen van biovergistingsinstallaties toegestaan.
infrastructuur	A6	aparte busbaan langs A6
water	gebruiksfuncties aanpassen om wateroverlast op te lossen	ten noordwesten van Schokland en ten noordwesten van Emmeloord akkerbouwgebieden omzetten in (melk)veehouderijgebieden

4. DE MILIEUEFFECTEN VAN DE REFERENTIESITUATIE EN HET MAXIMAAL ALTERNATIEF

In het plan-MER is een beoordeling gegeven van de milieugevolgen van de referentiesituatie en het maximaal alternatief voor verschillende milieuthema's. Daarbij is gebruik gemaakt van de beoordelingen goed, voldoende, onvoldoende en slecht.

Landschap en cultuurhistorie

Het thema landschap en cultuurhistorie is beoordeeld op de landschapsstructuur, de ruimtelijk-visuele kenmerken, aardkundige waarden, historische geografie, historische (steden)bouwkunde en archeologie.

In de **referentiesituatie** zijn de landschapstructuur, open agrarische ruimte, groene eilanden en de aardkundig waardevolle gebieden grotendeels intact. Ook het verkavelingssysteem, de inrichtende elementen (bijvoorbeeld Schokland), het nederzettingenpatroon en de boerderijlinten zijn grotendeels ongewijzigd aanwezig. De huidige archeologische waarden in de bodem blijven behouden. De beoordeling is voor alle criteria 'voldoende'.

In het **maximaal alternatief** blijven de dragende landschapsstructuren behouden. Het alternatief is daarom op het criterium *landschapstype en structuur* als voldoende beoordeeld.

In het maximaal alternatief verslechtert de situatie op het gebied van de *ruimtelijk-visuele kenmerken* in het (glas)tuinbouwgebied en in de rand van het oude land naar 'onvoldoende' en in de Corridor naar 'slecht'. Dit hangt samen met de omzetting van open agrarische ruimte naar (zeer) grootschalige recreatieve ontwikkelingen.

In vrijwel alle deelgebieden verslechtert de situatie op het gebied van de *ruimtelijk-visuele kenmerken* naar 'onvoldoende'. In het deelgebied Corridor verslechtert de situatie aanzienlijk bij aanleg van een zeer grootschalige recreatieve ontwikkeling. Het maximaal alternatief is voor dit deelgebied als slecht beoordeeld op het criterium ruimtelijk-visuele kenmerken.

Het deelgebied Rand langs het oude land is als onvoldoende beoordeeld voor het criterium *aardkunde*, omdat negatieve effecten op aardkundige vormen en gebieden niet zijn uit te sluiten. Ook in het (glas)tuinbouwgebied zijn bij Ens negatieve effecten op aardkundige waarden niet uit te sluiten (beoordeling onvoldoende). De overige deelgebieden scoren voldoende op het criterium aardkunde.

Het maximaal alternatief is in de deelgebieden Corridor, (glas)tuinbouwgebied en rand langs het oude land over het algemeen slecht beoordeeld voor het criterium *historische geografie*, omdat het watersysteem en het verkavelingspatroon worden aangetast. Ook bij het middengebied en het glastuinbouwgebied worden deze elementen aangetast, maar hier betreft het geen dragende structuren en elementen (beoordeling voldoende).

Het maximaal alternatief is in de deelgebieden Corridor, (glas)tuinbouwgebied en rand langs het oude land 'slecht' beoordeeld voor het criterium *historische bouwkunde*, omdat hier de aantasting van de waardevolle boerderijlinten niet is uitgesloten. In de overige deelgebieden zijn geen ontwikkelingen die effecten kunnen hebben op bebouwing. Voor deze twee deelgebieden is de beoordeling 'voldoende'.

De grootschalige ontwikkelingen zorgen er in alle deelgebieden voor dat er boerderijen en boerderijlinten kunnen komen te vervallen. Dit betekent dat het maximaal alternatief voor het criterium *historische bouwkunde* als 'slecht' beoordeeld is.

Verschillende activiteiten raken bekende of potentiële archeologische waarden in de ondergrond. Het maximaal alternatief is op het criterium *archeologie* dus als onvoldoende be-

oordeeld. In het deelgebied Corridor is er een lage verwachtingswaarde voor archeologie en hebben de plannen voor zover bekend geen effect. Voor dit deelgebied geldt daarom de beoordeling voldoende voor het criterium archeologie.

Bodem en water

Het beoordelingskader voor bodem en water bestaat uit de criteria bodemkwaliteit, bodemdaling, ondergrond, wateroverlast, verdroging, grondwaterkwaliteit, chemische oppervlaktewaterkwaliteit en ecologische oppervlaktewaterkwaliteit.

In de **referentiesituatie** voldoet de *bodemkwaliteit* in vrijwel het hele buitengebied aan de klasse landbouw/natuur. De provinciale wegbermen vormen een uitzondering (kwaliteitsklasse industrie). De referentiesituatie is als goed beoordeeld op het criterium bodemkwaliteit. In het gebied ten noordwesten en ten oosten van Emmeloord vindt grote *bodemdaling* plaats. De snelheid waarmee de bodem daalt verandert niet in de referentiesituatie. Dit is als voldoende beoordeeld.

De autonome ontwikkelingen leveren geen conflicten op met de ondergrond. Dit is als goed beoordeeld voor het criterium *ondergrond*. Het grootste gedeelte van Noordoostpolder voldoet tot 2050 aan de provinciale normen voor *wateroverlast*. Wanneer geen maatregelen tegen wateroverlast worden genomen zal in 2015 circa 1.000 ha agrarisch gebied in het middengebied niet voldoen aan de normen uit het Nationaal Bestuursakkoord Water. Voor het middengebied is dit criterium beoordeeld als onvoldoende; de overige deelgebieden als voldoende.

Verdroging vindt plaats in Schokland en in het (glas)tuinbouwgebied zijn verdroogde natuurgebieden aanwezig. Met name in de referentiesituatie is hier een achteruitgang te verwachten. Hierdoor scoort dit deelgebied slecht in de referentiesituatie op het criterium *verdroging*; de overige deelgebieden scoren goed.

De chemische toestand van het grondwater is over het algemeen goed. Lokaal wordt de Europese norm voor bestrijdingsmiddelen overschreden, maar als geheel voldoet het grondwater aan de normen. Het criterium *grondwaterkwaliteit* is daarom als goed beoordeeld. Wanneer het oppervlaktewater getoetst wordt aan de normen, blijken in alle oppervlaktewaterlichamen binnen het plangebied normoverschrijdingen van overige verontreinigende stoffen te worden aangetroffen. Daarom is *chemische oppervlaktewaterkwaliteit* als onvoldoende beoordeeld.

In de huidige situatie wordt nergens volledig voldaan aan de opgestelde waarden voor biologische kwaliteitsparameters (Goed Ecologisch Potentieel). Ook zijn in drie van de vier waterlichamen normoverschrijdingen geconstateerd. Dit is als 'slecht' beoordeeld op het criterium *ecologische oppervlaktewaterkwaliteit*.

Het **maximaal alternatief** komt voor de thema's bodem en water qua beoordeling redelijk met de referentiesituatie overeen. De belangrijkste wijzigingen vinden plaats in het middengebied, waar de negatieve effecten van bodemdaling en wateroverlast opgelost worden door de functiewijziging van akkerbouw naar veeteelt. De beoordeling van het maximaal alternatief wijzigt daardoor van voldoende naar goed op het criterium bodemdaling.

Natuur

De beoordelingscriteria voor het thema natuur zijn: effect op Natura 2000 (instandhoudingsdoelen), ecologische hoofdstructuur (wezenlijke kenmerken en waarden), beschermde en bedreigde soorten. Ook is een Passende Beoordeling opgesteld.

Voor de **referentiesituatie** is beoordeeld hoe het is gesteld met de *Natura 2000-gebieden* in de omgeving van Noordoostpolder. Het betreft hier de Vogelrichtlijngebieden IJsselmeer, Ketelmeer & Vossemeer, het Vogel- en Habitat-richtlijngebied Zwartemeer, het Habitatrichtlijngebied Rottige Meenthe & Brandemeer en de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden De Wieden en Weerribben, Uiterwaarden IJssel en Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht. In de referentiesituatie is met name de stikstofdepositie bepalend voor de kwaliteit van de Natura 2000-gebieden. Er is in de huidige situatie en in de referentiesituatie sprake van een overbelaste situatie, die als slecht beoordeeld is. Verder liggen in Noordoostpolder enkele *EHS-gebieden*. EHS-kerngebieden zijn onder andere Kuinderbos, Voorsterbos, Schokland, Casteleynsplas. De situatie voor de EHS-gebieden is voldoende. De huidige beschermde en bedreigde flora en fauna hebben zich aangepast aan de omgeving en de daarbij horende verstoringfactoren. De beoordeling voor het criterium *beschermde en bedreigde soorten* is daarmee voldoende.

Het **maximaal alternatief** leidt tot een grote toename van de stikstofdeposities op alle Natura 2000-gebieden. Dit is als slecht beoordeeld, net zoals de (al overbelaste) referentiesituatie. De effecten op de overige criteria zijn verwaarloosbaar. De criteria EHS en beschermde en bedreigde soorten zijn voor het maximaal alternatief beoordeeld als voldoende.

Verkeer

Het thema verkeer is beoordeeld op de criteria bereikbaarheid en verkeersveiligheid.

De hoofdwegenstructuur in de **referentiesituatie** bestaat uit de stroomwegen A6 en N50 en een aantal provinciale gebiedsontsluitingswegen. Op de N50 zijn enkele doorstromingsproblemen, maar deze zullen waarschijnlijk verdwijnen in de referentiesituatie door de opwaardering van het wegvak Ens-Emmeloord. De referentiesituatie is daarom als goed beoordeeld op het criterium bereikbaarheid (hoofdwegen).

Knelpunten in de polder hebben met name betrekking op de te smalle wegen ten opzichte van de hoeveelheid (landbouw)verkeer en het ontbreken van een scheiding tussen gemotoriseerd en langzaam verkeer (fietsers).

Op basis van ongevalgegevens kan de Leemsterweg als relatief gevaarlijk wegvak worden beschouwd. Het middengebied is daarom als onvoldoende beoordeeld voor verkeersveiligheid.

De beoordeling van de verkeerssituatie in het **maximaal alternatief** is vrijwel ongewijzigd ten opzichte van het referentiealternatief. Wel hebben de (zeer) grootschalige recreatieve ontwikkelingen een verkeersaantrekkende werking, waardoor incidenteel stremming op de hoofdwegen kan ontstaan. Hierdoor zal met name de bereikbaarheid in de Corridor iets afnemen vanwege de zeer grootschalige recreatieve attractie. De beoordeling is nu 'voldoende'. De maatregelen in het maximaal alternatief beïnvloeden het ongevalsrisico niet substantieel.

Woon- en leefmilieu

De beoordelingscriteria voor woon- en leefmilieu zijn geluid, luchtkwaliteit, geur, lichthinder, plaatsgebonden risico, groepsrisico en gezondheid.

In de **referentiesituatie** voldoet het geluidniveau in meer dan 80 % van het landelijk gebied aan de richtwaarde van 50 dB. Voor het criterium *geluid* is dit beoordeeld als goed. Voor het deelgebied 'Corridor' voldoet een minder groot oppervlakte en wordt de akoestische situatie beoordeeld als zijnde voldoende.

In de referentiesituatie worden geen grenswaarden van NO₂ en PM₁₀ ter hoogte van de gevoelige locaties (gezondheidszorgfunctie, onderwijsfunctie en woonfunctie) overschreden. De *luchtkwaliteit* is daarom in de referentiesituatie beoordeeld als goed.

In de huidige situatie is ter hoogte van 216 geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom en 29 buiten de bebouwde kom sprake van een overschrijding van de norm uit de Wet geurhinder en veehouderij, voor de autonome situatie zijn dat respectievelijk 279 en 25 objecten. Op basis van deze waarden wordt voor het beoordelingscriterium *geur* geconcludeerd dat in beide situaties niet aan de eisen uit de Wet geurhinder en veehouderij wordt voldaan ('slecht').

De *lichthinder* van kassen buiten de specifieke glastuinbouwgebieden is beoordeeld als 'voldoende'.

Binnen de gemeente Noordoostpolder zijn tot op heden geen situaties waar de normen voor het *plaatsgebonden risico* worden overschreden (goed). Voor wat betreft het *groepsrisico* zijn er tot op heden geen plaatsen binnen het plangebied die de oriëntatiewaarde overschrijden. Tevens zijn er binnen het plangebied geen bedrijven die vallen onder het Besluit Risico's Zware Ongevallen. Het groepsrisico voor LPG-stations iets boven de 0,1 van de oriënterende waarde en daarom zijn de deelgebieden waar deze zich bevinden 'voldoende' beoordeeld. De overige deelgebieden zijn goed beoordeeld.

Voor *gezondheid* is met name het aantal gevoelige objecten (woningen) binnen een afstand van 250 m van intensieve veehouderijen relevant. Het grootste deel van de aanwezige intensieve veehouderijen (IPPC-bedrijven) is verspreid gesitueerd aan de randen van Noordoostpolder. In de autonome ontwikkeling zal het aantal objecten binnen de 250 m straal van een veehouderij, gelijk blijven. De referentiesituatie voor gezondheid is beoordeeld als onvoldoende vanwege de aanwezigheid van woningen binnen deze zone.

Voor het criterium geluid is het verschil tussen de referentiesituatie en het **maximaal alternatief** beperkt, behalve voor het deelgebied Corridor. Voor dit deelgebied verandert het geluidbelast oppervlak van 28 % naar 88 % van het totale oppervlak en wordt het deelgebied beoordeeld als 'slecht'. Voor het middengebied wijzigt de beoordeling van 'goed (19 %)' naar 'voldoende (22 %)'. Voor de overige deelgebieden is er sprake van een lichte stijging van het geluidbelast oppervlak, maar blijft de beoordeling van de akoestische situatie 'goed'.

Het maximaal alternatief heeft negatieve gevolgen voor de *luchtkwaliteit* in de verschillende deelgebieden. Ter hoogte van 148 gevoelige objecten (< 1 %) wordt de grenswaarde voor PM₁₀ overschreden ('slecht').

De ontwikkelingen die het maximaal alternatief mogelijk maakt resulteren in een toename van de geuremissie en daarmee de geurconcentraties. Uitgaande van het maximaal alternatief wordt ter hoogte van nagenoeg alle geurgevoelige locaties (98 %) de norm overschreden. Op basis van deze waarden is het maximaal alternatief als slecht beoordeeld voor het criterium *geur*.

Het *plaatsgebonden risico* wijzigt niet in dit maximaal alternatief, omdat het vervoer van gevaarlijke stoffen niet toeneemt en er geen wijzigingen bij de activiteiten van de LPG tankstations plaatsvinden. Ook nemen de *groepsrisico's* niet toe, omdat de aantallen transporten van gevaarlijke stoffen zeer laag zijn en de invloedsgebieden klein. Er zijn nagenoeg

geen ontwikkelingen binnen de invloedsgebieden, waardoor er rekenkundig geen wijzigingen zijn in de groepsrisico's.

Voor *gezondheid* valt het toenemende aantal woningen en/of toenemende aantal intensieve veehouderijen over het algemeen 'slecht' uit voor de deelgebieden. In het middengebied, Corridor en de rand van het oude land blijft de beoordeling gelijk aan de referentiesituatie. Met name in het glastuinbouwgebied verslechtert de situatie door toename van de woonmogelijkheden voor arbeidsimmigranten. In geval meerdere veehouderijen gaan stoppen kan in alle deelgebieden de beoordeling voor gezondheid wijzigen naar 'goed', afhankelijk van de locaties.

Klimaat en energie

Bij het thema klimaat en energie gaat het erom welk deel van de totale energievraag duurzaam wordt opgewekt. Andere aspecten, met name relevant voor klimaat, komen bij andere thema's (zoals bodem en water) aan bod.

In de beoordeling van de **referentiesituatie** wordt gekeken naar de huidige situatie en naar de autonome ontwikkeling. Momenteel is de duurzame energieproductie minder dan 1 PJ/jaar, dit is circa 7,5 % van de totale productie. In de huidige situatie is de situatie nog onvoldoende. Er is hierbij geen onderscheid te maken naar deelgebied. Met 86 windmolens wekt Windpark Noordoostpolder in 2015 jaarlijks circa 5,04 PJ duurzame elektriciteit op. Naar verwachting zal de eerste windmolen vanaf het eerste kwartaal 2014 kunnen worden aangesloten op het hoogspanningsnetwerk. Er van uitgaande dat de huidige energieproductie in totaal circa 4 PJ/jaar is en de productie in 2015 circa 9 PJ bedraagt, dan is in 2015 meer dan 60 % van de productie duurzaam. De beoordeling voor de autonome ontwikkeling is daarom goed.

De ontwikkelingen in het **maximaal alternatief** beïnvloeden de autonome situatie waarin al meer dan 20 % van de energievraag duurzaam wordt opgewerkt niet. De beoordeling blijft daarom 'goed'.

5. HET ALTERNATIEF DAT IN DE STRUCTUURVISIE IS UITGEWERKT

Opgaven vanuit de milieugevolgen en ontwikkelruimte

De gemeente heeft besloten om via het inzichtelijk maken van de milieugebruiksruimte van de referentiesituatie ('minimaal alternatief') en de effecten van het 'maximaal alternatief' te komen tot een voorkeursalternatief (VKA). Daartoe zijn de resultaten uit het milieuonderzoek naar de referentiesituatie en naar het maximaal alternatief, meegenomen in het keuzedocument wat in de gemeenteraad is ingebracht. Op basis hiervan heeft de gemeenteraad de keuzes gemaakt waaruit het voorkeursalternatief bestaat. Hierbij speelden naast de conclusies uit het milieuonderzoek ook andere politiek-maatschappelijke overwegingen een rol. De belangrijkste overwegingen van de gemeenteraad zijn:

- de gemeente Noordoostpolder beoogt een ontwikkelgerichte structuurvisie vast te stellen. Dit betekent dat de gemeente in de structuurvisie zo min mogelijk beperkingen wil opleggen;
- specifiek de landbouwsector is voor de gemeente van groot, en ook historisch, belang. De gemeente wil daarom ruimte bieden aan de landbouw;
- de gemeente kiest ervoor niet te voorzien in een zeer grootschalige recreatieve ontwikkeling. Dit vanwege de effecten op de verkeersafwikkeling en van daaruit de geluidsbelasting en de effecten op landschap;
- de gemeente kiest ervoor om geen ontwikkelzones bedrijven en glastuinbouw in te stellen langs de A6 zoals opgenomen in de Landschapvisie. De gemeente wil de openheid vanuit de snelweg zoveel mogelijk handhaven;
- de gemeente is zich er van bewust dat met name de geboden landbouwmogelijkheden verder bijdragen aan de hoge stikstofbelasting van hiervoor gevoelige Natura 2000-gebieden. In 2014 verschaft het Rijk meer duidelijkheid over de 'Programmatistische Aanpak Stikstof' (PAS). Tot die tijd wil de gemeente geen beperkingen opleggen aan de ontwikkelmogelijkheden van de landbouwbedrijven. In de vervolgfasen (bijvoorbeeld bij het bestemmingsplan) wordt verder uitgewerkt hoe hieraan invulling wordt gegeven.

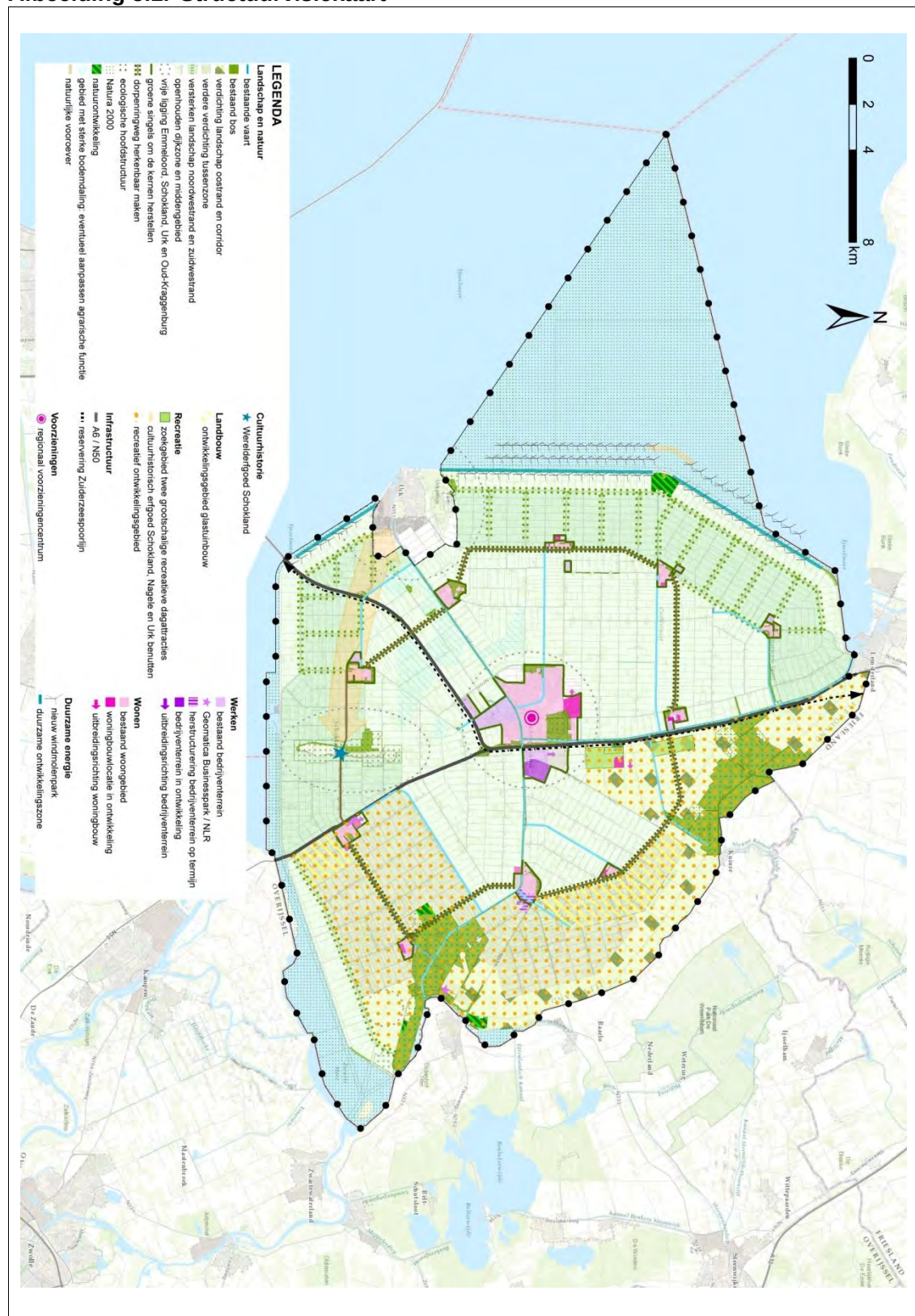
Daarnaast heeft de gemeenteraad keuzes gemaakt op basis van het keuzedocument voor de volgende thema's:

- invulling vrijkomende agrarische erven;
- ruimte voor landbouw en erfuitbreidingen;
- ruimte voor recreatieve ontwikkelingen;
- ruimte voor duurzame energieopwekking.

Beschrijving voorkeursalternatief

Het voorkeursalternatief is weergegeven in afbeelding 5.1. De kenmerken van het voorkeursalternatief zijn samengevat in tabel 5.1. Het VKA is uitgewerkt in de structuurvisie.

Abbeelding 5.1. Structuurvisiekaart

Bron: Structuurvisie Noordoostpolder 2025, Concept Ontwerp.

Tabel 5.1. Voorkeursalternatief

onderwerp	activiteit	ontwikkeling
landschap	erfsingels	om bestaande en verruimde erven moet een erfsingel van minimaal 6 m breed, een bebouwingsvrije ruimte van 6 m breed en een hartsloot van 2 m komen
	beleefbaarheid landelijk gebied	aanbrengen laanbeplanting, verdichting polderranden, herstel groene dorpssingels en beter zichtbaar maken vaarten in de polder
wonen	woningbouwlocaties	Emmelhage fase 2: 130 kavels Kraggenbrug-Penders: fase 1: 60 kavels, fase 2: 40 kavels Marknesse Zuid fase 3: 142 kavels
	landgoederen	landgoederen toegestaan in het deelgebied rand langs het oude land. 90 % van een nieuw landgoed moet opengesteld zijn voor publiek
	huisvesting arbeidsmigranten	drie grootschalige huisvestingslocaties (maximaal 300 arbeidsmigranten) en 10 kleinschalige locaties op solitaire erven (maximaal 100 arbeidsmigranten) in het (glas)tuinbouwgebied
	vrijkomende agrarische bebouwing	onder voorwaarden omzetten vrijkomende agrarische bebouwing naar woonfunctie in alle deelgebieden mogelijk, maximaal 4 woningen, maximaal 3 bouwlagen
werken	bedrijventerreinen en kantoorlocaties	circa 41 ha grond voor bedrijven/kantoren beschikbaar, die mogelijk pas na 2025 tot ontwikkeling wordt gebracht
	glastuinbouw	extra ontwikkeling (bovenop bestemmingsplan): bruto 170 ha bij Ens en 265 ha bij Luttelgeest
	vrijkomende agrarische bebouwing	omzetten vrijkomende agrarische bebouwing naar onder andere recreatie, horeca, kinderopvang, zorgboerderij of bedrijven met een maximale hinderafstand van 50 m in alle deelgebieden mogelijk
	erfuitbreidingen	uitbreiding tot 1,87 ha netto (= 3 ha bruto), door samenvoeging met een buurerf van 3 ha bruto is uitbreiding 6 ha bruto mogelijk. Uitbreiding intensieve veehouderij (> 2.500 m ²) alleen mogelijk om te kunnen voldoen aan (nieuwe) wetgeving met betrekking tot dierenwelzijn.
recreëren	grootschalige recreatieve ontwikkeling	In de Corridor (locatie langs A6) is grootschalige dagrecreatieve ontwikkeling mogelijk (geen zeer grootschalige recreatieve ontwikkeling)
	verblijfsaccommodatie	kleinschalige recreatieve activiteiten (kamperen bij de boer) in alle deelgebieden mogelijk. Recreatiepark toegestaan in Corridor of rand oude land (een locatie met maximaal 100.000 recreanten en een locatie met maximaal 50.000 recreanten).
duurzame energie	wind- en zonne-energie	kleine windturbines (tiphoogte 15 m) bij agrarische bedrijven toegestaan. zonnepanelen in glastuinbouwgebied zondermeer toegestaan; in tuinbouwgebied mits omgeven door in de fruitteelt te doen gebruikelijke beplantingsafscherming; in de kustzone als duurzaam landschap (in één totaal ontwerp met het windpark). Verder overal in de polder mogelijke toepassing mits de openheid niet wordt aangetast.
	biovergistingsinstallaties	Het plaatsen van biovergisters is toegestaan als nevenactiviteit op een agrarisch erf of als zelfstandige onderneming

onderwerp	activiteit	ontwikkeling
		op een erf. Hiervoor gelden o.a. de voorwaarden dat de toename aan stikstofdepositie wordt voorkomen of beperkt en de installatie wordt geplaatst binnen de erfsingel. Bi-overgistinginstallaties zijn ook toegestaan op grootschalige, gezoneerde bedrijventerreinen bij Emmeloord
infrastructuur	A6	aparte busbaan langs A6

Uitgangspunt effectbepaling voorkeursalternatief

De gemeente wil in het voorkeursalternatief niet (nu al) beperkingen, ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan, opnemen voor de ontwikkeling van de landbouw. Zij wil daarvoor eerst nader inzicht hebben in de werking van en mogelijkheden binnen de PAS. Met dit inzicht gaat de gemeente hieraan onder andere bij het opstellen van het bestemmingsplan nadere invulling geven. Het is dan ook niet reëel om voor de effectbepaling van het voorkeursalternatief te veronderstellen dat alle geboden ontwikkelruimte daadwerkelijk benut wordt. Ten eerste omdat de Natura 2000 wetgeving deze ruimte niet biedt en de gemeente daarom heeft aangegeven hieraan in het kader van het bestemmingsplan nadere invulling te geven. Daarnaast is het niet de verwachting dat de toegestane mogelijkheden voor agrarische bedrijven om uit te breiden volledig zullen worden benut. Het starten van intensieve veehouderij als neventak vergt een wezenlijke andere bedrijfsvoering dan bijvoorbeeld akkerbouw (als hoofdtak).

Om deze redenen is voor de effectbepaling van het VKA als uitgangspunt een emissieneutrale uitbreiding (ten opzichte van de referentiesituatie) van de dominante stikstofemitterende activiteiten (veeteelt), aangenomen.

Effecten voorkeursalternatief

In het plan-MER zijn voor de milieuthema's de effecten van het voorkeursalternatief bepaald en beschreven (zie tabel 5.2). Voor een aantal thema's zijn de gevolgen van het voorkeursalternatief gelijk aan de gevolgen van het maximaal alternatief. Dit geldt voor de thema's verkeer en klimaat en energie.

Tabel 5.2. Overzicht totale effectbeoordeling¹

thema	criteria	referentiesituatie	maximaal alternatief	VKA
landschap en cultuurhistorie	landschapstype en structuur	voldoende	voldoende	voldoende
	ruimtelijk-visuele kenmerken	voldoende	onvoldoende	voldoende
	aardkunde	voldoende	voldoende	voldoende
	historische geografie	voldoende	slecht	slecht
	historische bouwkunde	voldoende	slecht	voldoende
	archeologie	voldoende	onvoldoende	onvoldoende
bodem en water	bodemkwaliteit	goed	goed	goed
	bodemdaling	voldoende	voldoende	voldoende
	ondergrond	goed	goed	goed
	wateroverlast	voldoende	voldoende	voldoende
	verdroging	goed	goed	goed
	grondwaterkwaliteit	goed	goed	goed

¹ In de tekst zijn de afwijkende effectscores op deelgebiedniveau beschreven.

thema	criteria	referentiesituatie	maximaal alternatief	VKA
	chemische oppervlaktewaterkwaliteit	onvoldoende	onvoldoende	onvoldoende
	ecologische oppervlaktewaterkwaliteit	slecht	slecht	slecht
natuur	natura 2000	slecht	slecht	slecht
	EHS	voldoende	voldoende	voldoende
	beschermde en bedreigde soorten	voldoende	voldoende	voldoende
verkeer	bereikbaarheid	goed	goed	goed
	verkeersveiligheid	goed	goed	goed
woon- en leefmilieu	geluid	goed	goed	goed
	luchtkwaliteit	goed	slecht	goed
	geur	slecht	slecht	slecht
	licht	voldoende	voldoende	voldoende
	plaatsgebonden risico	goed	goed	goed
	groepsrisico	voldoende	voldoende	voldoende
	gezondheid	onvoldoende	slecht	slecht
duurzaamheid	klimaat en energie	goed	goed	goed

Voor **landschap en cultuurhistorie** is de beoordeling van het voorkeursalternatief (VKA) voor de meeste criteria gelijk aan de beoordeling van het maximaal alternatief. Voor het criterium ruimtelijk-visuele kenmerken is het maximaal alternatief beoordeeld als onvoldoende vanwege de omzetting van open agrarische ruimte naar grootschalige ontwikkelingen. In het VKA wordt actief beleid gevoerd om erfsingels te behouden en opnieuw aan te leggen. Daarom is het criterium ruimtelijk-visuele kenmerken als voldoende beoordeeld. Het VKA is voor het criterium historische bouwkunde als voldoende beoordeeld, aangezien de gemeente aangeeft cultuurhistorische elementen beter herkenbaar en beleefbaar te kunnen maken. Dat betekent dat waardevolle boerderijlinten ingepast moeten worden binnen de grootschalige recreatieve dagattracties en grootschalige verblijfsrecreatieparken binnen de deelgebieden corridor en rand langs het oude land.

Het VKA kijkt voor het thema **bodem en water** enkel op het niveau van deelgebieden af van het maximaal alternatief. De gemeente staat positief tegenover de aanleg van brede, natuurlijke oevers, maar een reductie van stikstof en fosfaat is nodig om het goed ecologisch potentieel (GEP) te behalen in de waterlichamen. Het toestaan van nieuwe grondgebonden veehouderijen en de mogelijkheid voor agrarische bedrijven om intensieve veehouderij met een oppervlak van 2.500 m² te ontplooiën maken een dergelijke reductie niet waarschijnlijk. De score op het criterium ecologische oppervlaktewaterkwaliteit blijft dus slecht. In het maximaal alternatief werd rekening gehouden met een eventuele functiewijziging van akkerbouw naar veeteelt en/of natuurontwikkeling in gebieden met een sterke bodemdaling. In het VKA is geen sprake van een functiewijziging. De beoordeling op de criteria bodemdaling en wateroverlast wijzigt daardoor naar voldoende in het deelgebied 'mid-dengebied'.

Voor **natuur** geldt dat de hoofdconclusies voor de criteria gelijk zijn aan het maximaal alternatief, maar op onderliggende criteria zijn er verschillen. Op Natura 2000 scoort het VKA slecht. Deze beoordeling wordt veroorzaakt door de overschrijding van de kritische depositiewaarde (KDW) in nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Ten opzichte van de referentiesituatie kent het VKA een lichte toename van de stikstofdepositie op alle Natura 2000-gebieden door de uitbreidingen van glastuinbouw en bedrijventerreinen, maar vergeleken

met het maximaal alternatief is de mate waarin de KDW wordt overschreden kleiner bij het VKA. De activiteiten uit het VKA leiden niet tot een verandering van de geluidsbelasting en lichtbelasting in Natura 2000-gebieden. De geringe toename van stikstofdepositie in het VKA kan ook een negatieve invloed hebben op EHS-gebieden, maar in veel geringere mate dan in het maximaal alternatief. De geluid- en lichtverstoring in EHS-gebieden is in het VKA gelijk aan het maximaal alternatief. De effecten van het VKA voor beschermde en bedreigde soorten is op alle criteria voldoende. Hiermee is het VKA gelijk beoordeeld aan de referentiesituatie en het maximaal alternatief.

Voor het voorkeursalternatief is in het planMER een **Passende beoordeling** opgesteld. Hierin zijn de effecten van de structuurvisie op de zogenaamde Natura 2000 instandhoudingsdoelen beoordeeld (zie de samenvatting van effecten natuur in voorgaande). In de Passende beoordeling is geconcludeerd dat de Structuurvisie Noordoostpolder niet strijdig is met de instandhoudingsdoelen van de relevante Natura 2000-gebieden, mits gebruik kan worden gemaakt van de ontwikkelruimte uit de PAS. Een verslechterend of significant verstorend effect treedt in dat geval niet op. De Natuurbeschermingswet '98 staat de uitvoerbaarheid van de Structuurvisie, zij het onder voorwaarden, dus niet in de weg.

Voor het thema **woon- en leefmilieu** zijn er verschillen geconstateerd tussen het VKA en het maximaal alternatief. Voor het deelgebied Corridor is de geluidssituatie van het VKA beoordeeld als voldoende, terwijl dit in het maximaal alternatief was beoordeeld als slecht. Dit wordt verklaard door het feit dat in het VKA geen zeer grootschalige recreatieve ontwikkeling wordt toegestaan. Ook voor luchtkwaliteit is het VKA positiever beoordeeld dan het maximaal alternatief. De grootste bron van PM₁₀ in het maximaal alternatief, de veehouderij, zorgt in het voorkeursalternatief niet voor een toename in emissie. Hierdoor is de luchtkwaliteit als gevolg van het VKA beoordeeld als goed. Voor NO₂ is het VKA voor het deelgebied glastuinbouw beoordeeld als onvoldoende (was 'slecht' in maximaal alternatief). Voor de overige criteria van het thema woon- en leefmilieu (geur, licht, plaatsgebonden risico, groepsrisico en gezondheid) is de beoordeling van het VKA gelijk aan het maximaal alternatief.

Aandachtspunten voor het vervolg

Het VKA biedt onder voorwaarden ruimte aan uitbreiding van (intensieve) veehouderij. Het VKA gaat voor de effectbepaling uit van een emissieneutrale situatie ten opzichte van de referentiesituatie. Hierbij zijn enkele aandachtspunten te plaatsen met betrekking tot:

- onzekerheden in de autonome ontwikkelingen met betrekking tot de vergunde ruimte;
- ontwikkelruimte Programmatische Aanpak Stikstof (PAS).

In het vervolg op deze structuurvisie, namelijk het opstellen van het bestemmingsplan en mogelijk vergunningverlening, wordt nader invulling gegeven aan deze aandachtspunten.